Nr. 70

KURYER LITEWSKI

w WILNIE we SRODĘ DNIA 1 WRZESNIA V. S. 1815 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Wilno, dnia 1 września

Dzień 30 p. m w mieście naszem z uroczystością był obchodzony, jako swięto imienia Nayjasnieyszego Cesarza Jegomosci wszech Rossyy, łaskawie nam panuiącego Alexandra I. Z rana we wszystkich kosciołach odprawiło się nabożeństwo i spiewané było *Te Deum*, w czasie którego mnogie wystrzały dział słyszeć się dały. JW Gubernator wojenny, *Rzymski Korsakow*, dawał wielki obiad; w czasie spełnianych toastow zdrowia, szczęśliwego i długiego panowania Cesarza Jegomości i całey Nayjasnieyszéy Jego rodziny, znowu wielokrotnie zagrzmiały działa. Wieczorem, o godzinie 9tey nastąpił swietny bal i wieczerza u JW. Gubernatora Cywilnego. Miasto całe rzęsistém jaśniało ogniem. Wspanialey oswiecóne były Ratusz, główné bramy Uniwersytetu, na których przeźroczyste ukazywały się obrazy ze stosownemi napisami w języku łacińskim, wiele znakomitszych domów prywatnych. Wszystko malowało uczucia wdzięcznych poddanych dla naylepszego z Monarchow.

Gazeta peterzburská, *Poczta Północna*, donosi z *Warszawy*: „ Dnia 3 t. m. n. s., a dnia 22 v. s. z wielką uroczystością obchodzono tu imieniny Cesarzowey Jeymosci, *Maryi Fedorowny*, Nayjaśnieyszéy Matki Cesarza Jegomosci, Cara naszego: wieczorém miasto całe wspaniale było oświecóne. „

W teyże gazecie czytamy z *Petersburga* pod dniem 21 sierpnia: „ D. 2 t m., o godzinie 6 z południa, w fabryce powrozów, tutéyszych kupców pierwszey gildy, *Sozonowych*, na *Wasiljewym Ostrowie* w 4tym kwartale, wszczął się pożar od piorunu, który uderzył w murowany magazyn, na górnym piętrze, gdzie znaydowało się około 7,000 pudow smolonéy przędzy, i około 4,000 pudow smoły w beczkach. We mgnieniu oka wszystko, co wewnątrz było, płomieniem się zajęło. Ale szybkie przybycie policyyney kommendy pożarnéy, czynność i rostropne jéy rozporządzenie, ze szczególniéyszą odwagą sług policyynych, potrafiły wszystko uratować od niechybnego zniszczenia. O godzinie 12tey, wszystkà już przędza z magazynu wyrzucóną była; a nie zważaiąc na to, że stołowanie, które przedzielało smołę od górnego piętra, w kilku się miéyscach zagorzało było, i beczki ze smołą kilkakrotnie się zapalały, żadna jednak nie zgorzała. Reszta drewnianégo magazynu, jakoto: dwupiętrowá fabryka, 200 sążni przestrzeni mającá, z łączącémi się z nią magazynami, 1,035 sążni kwadratowych zaymuiącemi, przykładną czynnością policyi ocaloná, i bez uszkodzenia została, tak, że nazajutrz zwyczayné roboty w fabryce bez náymnieyszéy przerwy odbywać się mogły.

Od dnia 1 maja do dnia 7 sierpnia, przeszło kanałem *szlisselburskim* na *Newę*, barek, półbarek i różnych statków ładowanych 6,115; próżnych zaś 2,025; z *Newy* zaś na kanał weszło próżnych 1796, ładowanych 795; ładowané, były zbożem, skurami, płótném, rohożami, płótnem żaglowym, szkłem, żelazem, naczyniem żelaznem, pieńką, &c.

Od dnia 12 czerwca do dnia 10 sierpnia zawinęło do portu *Bolder-Aa* 215 okrętow angielskich, a wyszło 309.

Dnia 2 sierpnia przejeżdżał przez *Czernihow*, z gubernii *Katarynosławskiey* jadąc, JW. Radca tayny, Senator, *Miklaszewski*, i w dalszą drogę udał się na trakt *Smoleński*.

Ze *Staroduba* donoszą pod d. 3 sierpnia: „ Z okoliczności powrótu wojownikow z pola chwały do domow swoich, szlachta tutéyszá, przejętá czułością nad cierpieniem bliźniego, złożyła na rzecz inwalidow 1839 rubli.

Podług załączonéy do teyże gazety tabelli, znáydujących się teraz w Rossyi fabryk, jest rzeczywiście: fabryk sukiennych, 181; bławatnych, 150; kapeluszowych 37; garbarni, 1348; mydła, swiec i wosku, 247; przetapiających łóy, 64; płóciennych, 184; papieru do pisania, 67; przygotowujących materyał papierowy 295; powrozow i przędzy, 80; potażowych, 14; tobaki, 5; lakieru, 2; tabakierkowych, 6; cukrowych, 48; krochmalu i pudru, 2; octowych i spirytusowych, 30; ciagnienia blachy, drotu, 25; farbowych, 25; laku, 5; stali, igieł, etc. 199; kuperwasu i siarki, 14; szkła kryształowego, 138; farfury i fajansu, 16; miedzi i guzikow 43; lulkowych, 3; w ogule: 3,253; a od roku 1812 do 1814 przybyło różnych fabryk 931, które w powyższéy ogólney liczbie są objęté. Nie ze wszystkich jednak gubernij zebrané były wiadomości, i nie wszystkie gubernije są wyliczoné w tabelli; zatém i liczba fabryk, a tém samém wzrost przemysłu znakomitszym jest nierównie.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

FRANCYA

W gazecie petersburskiéy, *Poczta Północná*, czytamy: „ Xiążę *Richelieu* nie przyjął ofiarowanego sobie urzędu, Ministra Królewskiego domu. Mówią, iż on powróci do *Rossyi*, gdzie, jak wiadomo, jest Gubernatorem Wojennym w *Chersonie*, i zarządza trzema guberniami w południowych krajach *Rossyi*; i gdzie równie zjednał dla siebie ufność Rządu, jak miłość mieszkańców, rządzonych przez niego prowincyy.

Mówią, że Cesarz *Alexander* oczekuje tu przybycia témi dniami brata swego, Wielkiego Xiążęcia *Konstantego*.

Gazeta *Korrespondenta hamburskiego* zawiera, z *Paryża*, pod d. 15 sierpnia: „ Twierdza *Antibes* zajętą została przez woyska austryackie, pod wodzą Jenerała *Nugent*.

W gazecie urzędowéy czytamy, co następuje:

„ Gazeta *l' Echo du Soir* (Odgłos wieczorny) z d: 11 sierpnia, umieściła pod artykułem z *Lauzanny*, mylne doniesienia o mniemanych posiłkach, które woyskom sprzymierzonym do *Francyi*, przyyśdź miały. Od d. 10 lipca żaden korpus *austryacki Renu* nie przeszedł. 30,000 woyska odwodowego, bataliony milicyi, które połączyć się miały z woyskiém linijowem, i pociąg artyleryi z 72 dział, otrzymały rozkaz powracać, i dnia 2 sierpnia w podróż napowrót wyruszyły. Co się tycze woysk *rossyyskich*, te nie poniosłszy żadney straty, nie potrzebują żadnych posiłków. Woysko odwodowe, pod rozkazami Hrabiego *Wittgensteina* i korpus zostający pod dowodztwem Xięcia *Eugeniusza Wirtemberskiego*, od czasu zajęcia *Paryża* kierunek wsteczny wzięły, i już do oyczyzny swojey powracają.

Maret (Xiążę *Bassano*), którego w *Szwaycaryi* zatrzymano, za okazaniem paszportów uwolniony został. —„ W wielu twierdzach francuzkich, od niedawnego czasu, pozatykali Dowodzcy czerwone choragwie, które, jak rozumieją, związek mają z czerwonemi *goździkami*, i są ułożoném hasłem.

Paryż. dnia 17 sierpnia. Dzisieyszy numer gazety urzędowéy zawiera następujące urządzenie królewskie, względem 100 milionow kontrybucyi wojenney:

Ludwik z Bożey łaski etc.

Zamach, który na Francyą był wymierzony, zmusił Mocarstwa sprzymierzone do wprowadzenia woysk, dla doścignienia nieprzyjaciela ich bezpieczeństwa. Osadziły one kray nasz; nie przyszłoby do tych nieszczęść, gdyby głos nasz był usłuchany; lecz niech dalekiem będzie od serca naszego przypomnienie swieżych występków. Cierpienia ludów naszych dozwalają nam myśleć tylko o ich ulżeniu, w oczekiwaniu bliskiey chwili, która im koniec położy. Wypadało nam użyć tych środków, które się nam zdawały naymniey niedogodności okazywać, i bydź naywłaściwszemi do przyniesienia ulgi tym poddanym naszym, którzy naywięcey ucierpieli: gdyż ciężary te wspólnie znosić powinni i ci, do których mało co dotąd rozszerzały się rekwizycye. Przedsięwzięliśmy więc rozłożyć tymczasowie nadzwyczayną kontrybucyą na różne departamenta, spodziewając się, że jakkolwiek ofiara ta jest uciążliwą, znacznie jednak jest mnieyszą od tey, jaką przynieśćby mogło dłuższe administrowanie bez obrachunku i prawideł. W zupełnem poleganiu na patryotyzmie kupców, posiadaczów dóbr i kapitalistów, życzeniem jest Naszém, iżby się z Nami połączyli w troskliwości przyniesienia ulgi współrodakom swoim, którzy przez okoliczności podupadli; to jednak, co nad przypadającą na nich część dadzą, za pożyczkę tylko uważanem bydź ma. Gdy złe, które się codzień powiększa, nie pozwala nam oczekiwać zebrania się obu Izb, dla ułożenia łącznie z niemi potrzebnych środków, stanowimy przeto co następuje:

Summa 100 milionów, jako rekwizycya wojenna, ma bydź nadzwyczaynie z departamentów wybraną i do skarbu Królewskiego wniesioną. Znacznieysi kapitaliści, płacący od patentów, i właściciele majątków, mają w każdym departamencie ciężar ten czasowy znosić. Władza prawodawcza, na pierwszem posiedzeniu swojém, oznaczy zupełny rozkład tey kontrybucyi wojenney, oraz przypadający zwrót za większe wypłaty. Dla postanowienia: wiele który kapitalista, posiadacz majątków, &c. złożyć powinien, utworzy się Kommissya w każdym departamencie. Wypłata uskuteczni się czterma częściami od 15 września do 15 listopada. Na tych, którym wypłaty czynić przypadnie, wydane będą przez poborców jeneralnych zapisy, które natychmiast opłacone, i jako papiery handlowe uważane bydź mają. Na przypadek odwłoki, użyte zostaną środki zmuszające, i exekucye postawione będą. Każdy też departament zapłaci nadto od każdego franka z przypadającey kontrybucyi, po 10 centymow na opędzenie kosztów poboru. Co się zostanie z opłaty 10 centymow, policzy się na rzecz departamentu &c. *Ludwik.*

Minister skarbu, Baron *Louis.*

Podług załączonego rozkładu mają zapłacić na rachunek 100 milionów kontrybucyi wojenney departamenta: *Sekwany* 13,340,000 fr.; *Girondy* 5.330,000; *dolney Sekwany* 5.350,000; *Północny departament* 4.330,000; *Calvados* 3.540,000; *Somme* 3.330,000; *Pas de Calais* 3 miliony; *Manche* 2,680,000; *Rodanu* 2,600,000; *Uyścia Rodanu* 2,200,000 &c. Naymniey płaci nayuboższy departament: *Montblanc* 27 000 franków.

Zapewniają, że Jenerał *Vandamme* aresztowany został na moście pod *Charenton.* — Utrzymują, napisze *Gazette de France* że wkrótce wyydzie nader ważne oświadczenie mocarstw sprzymierzonych, względem oddania Rządowi Królewskiemu wszystkich części administracyi. Mówią, że oddanie to nastąpiło już ze strony władz Cesarsko-Rossyyskich.

Półkownik *Labedoyère* wysłuchał z wielką spokoynością skazującego go na smierć wyroku; potém zapytał:, czy może mieć 24 godzin czasu, na założenie apellacyi? Gdy na to zezwolono; rzekł: „ Czas ten będzie wystarczającym. „ Proces ten rzeczywiście roztrząsany będzie i oczekują na postanowienie. Rada rewizyyna wczora jescze się nie zatrudniała sprawą *Labedoyèra.* — Prócz *Neya*, sądzeni także będą Jenerałowie *Debelle* i *Drouet*, a późniey i *Lavalette.* — Pozawczora aresztowano Jenerał Porucznika Zandarmeryi, *Radet.* Jenerał *Laborde* uwięziony także został pod *Rennes.* Marszałek *Soult*, którego pod *Mende* zatrzymano, uwolniony został, i bawi teraz pod dozorem w dobrach swoich w okolicach *St. Amand.* Pewná jest, że Jenerał *Bertrand*, który teraz z *Bonapartym* na wyspę *ś. Heleny* pojechał, pisał na początku wiosny list do Króla, w którym poddanie się swoje oświadcza i przysięgę na wierność składa. — W *Lionie* uwięziono d. 9 t. m. jednego człowieka, za robienie kokard tróykolorowych, których u niego więcey 800 znaleziono. — D. 14 weszły woyska Rossyyskie do *Soissons.* Artylleryą i zapasy wojenne zachowane tam są dla regimentów francuzkich — W *Bordeaux* uwięziono szefów batalionowych *Carre* i *Tournier*, z których ostatni przeszedł nayprzód do woysk Jenerała *Clausel.*

W dniu *Wniebowzięcia N. P.* 15 t. m., byli na nieszporach w kościele *N. Panny*, Xiążę i Xiężna *Angouleme*, a potém na processyi, postanowioney przez ślub *Ludwika* XIII. Wszystkie ulice, któremi przechodziła processya, rozmaicie przyozdobioné były. Cesarz Rossyyski i Król Pruski odwiedzili potém Xiężnę *Angouleme*, która wieczorem z małżonkiem swoim do *Bordeaux* wyjechała. — Jenerał *Abercromby*, Półkownik regimentu, który ma strzedz *Bonapartego* na wyspie *ś. Heleny*, był także długi czas jeńcem *Bonapartego*, i siedział w *Verdun.* — Gdy wielu strzelców tuteyszey gwardyi narodowéy broni swojey dotąd nie oddali, kazano więc przetrząsać ich domy. — Xiążę *Bourbon* przybył do *Paryża.* Ponieważ pojazd tego Xięcia otoczony był znacznym oddziałem żandarmów, dało to powód do rozmaitych wieści. Mniemano, że to był *Ney*, lub inny znakomity więzień stanu, i t. d. — Przybyła tu Xiężna *Wagram.* — Woyska pruskie weszły do *Cherburga.* W zamku były jescze woyska francuzkie. — P. *Ruggeri* daje dziś piękny fajerwerk, w nim się ukaże *Wenus*, którey wóz gołębie ku niebu ciągnąć będą. — Przed kilką dniami pięciu ludzi podpaliło w *Tivoli* dwa fajerwerki tegoż P. *Ruggeri*: jednego z nich poymano, i ciekawa jest, z czyjey się to stało namowy.

Zawczora niesiono tu do grobu zwłoki jednego grenadyera z gwardyi narodowey. W chwili tey nadjechał Cesarz Rossyyski. N. Pan kazał pojazd swóy zatrzymać, aż póki kondukt nie przeszedł.

Mnóstwo broni wyprowadzają teraz z *Francyi* do *Prus*. — W niektórych twierdzach naszych pogranicznych, nie wstydzili się *Bonapartyści* obchodzić przez wystrzały działowe uroczystości *Napoleona*.

Bourges, d. 10 sierpnia.

Marszałek, Xiążę *Tarentu*, wydał tu, d. 9 t. m., rozkaz dzienny, w którym oświadcza:, że Jenerałowie i Oficerowie sztabu jeneralnego, których korpusy, albo dywizye rozwiązane zostały, oraz; że oficerowie wszelkiego stopnia, którzy są bez obowiązku służby, do domów swoich powrócić mogą, i aby raczyli oznaymić Ministrowi woyny o mieyscu przebywania swego, dla pozyskania nowych rozkazow i wypłaty ich żołdu; za upłynieniem pięciu dni nie będą im wydawane żywność i furaże. W niedostatku furażu mogą tylko pobierać racye dla znaydującey się liczby koni. Nakoniec uwiadamia woysko, że Półkownik żandarmeryi, *Corollar* mianowany jest pierwszym Sędzią sądu wojennego, na mieyscu Jenerała *Radet*, który, jakoby do domu swego powrócił.

Pewny Oficer sztabu, który w tych dniach od woyska *Loary* przybył, powiedział do jednego z tuteyszych bankierów: „Zapewniam WP., jeźli to za skazówkę w spekulacyach jego służyć może, że karność i duch w woysku nad *Loarą* lepsze teraz są, aniżeli od 25 lat były.„

Od granic francuzkich, d. 17 sierpnia.

Dowiadujemy się teraz, że 1200 grenadyerów starey gwardyi wysłanych było spiesznym marszem od woyska *Loary* do *Rochefort*, dla wyrwania *Bonapartego* u nieprzyjacioł jego tam będących, i postawienia na czele woyska *Loary*; ale przybyli zapóźno; gdyż on już na okręcie był odpłynął.

W gazecie berlińskiey czytamy z *Paryża*, pod d. 19 sierpnia: „Wczora wyjechał ztąd Xiążę *Orleanu* do *Londynu*; mówią, że Jego Królewiczowska Mość zabierze familią swoję i do *Paryża* powróci — Xiążę *Berry* dniem wprzódy do *Lille* wyjechał. Liczba woysk sprzymierzonych w *Paryżu* nie może bydź ściśle podaną; dostarczenia jednak, dla nich wynoszą codzień: 200,000 funtow chleba, 100,000 funtów mięsa, 10,000 kwart gorzałki, prócz stołowania u gospodarzów i po traktyerach, gdzie część żołnierzy jest rozkwaterowaną.

Wyrok Królewski pod 17 t. m. mianuje Członków Izby Parów. Liczba ich wynosi 94. Między tymi znaydują się: Starszy syn Marszałka *Berthier*, Xięcia *Wagram* (zasiadać będzie, jak tylko doydzie zupełności lat, konstytucyą przepisaney). *Lannes*, starszy syn Marszałka *Lannes*, Xięcia *Montebello*; Hrabia *de la Roche-Jaquelin*, starszy syn Margrabiego tegoż imienia. Z żyjących Marszałków jeden tylko Xiążę *Belluno* (*Victor*) mianowany tu jest Parem. Z pomiędzy Członków dawnieyszego rządu znaydują się: *Boissy d'Anglas*, Jenerałowie *Compans*, *Ferrand*, *Gantheaume*, *Lauriston*, *Mortier*, Jenerał *Monnier*, Jenerał *Ricard* i *August Talleyrand*.

Sąd woyskowy i wyrok na P. *Labedoyere* są główną rozmową Paryżanów. Los jego wzbudza wielką litość. Szczególniey mówi za nim otwartość, z jaką wyznał wszystkie, prócz jednego, obwinienia. Większą w nim widzą duszę, aniżeli w *Bonapartym*, z którego przyczyny on ginie. Utrzymywano nawet, że on apellować nie będzie. Uczynił to jednak, chociaż w żadnym sposobie przebaczenia królewskiego spodziewać się nie ma prawa. Może bydź jednak, że jego kara śmierci odłożoną na jaki czas zostanie. Po nim następuje koley na *Neya*, który nigdzie politowania nieznaydzie. Nie znajomy jakiś ofiarował pilnującemu *Labedoyera* 90,000 fr., w zamiarze podania mu sposobności do ucieczki. Uwięziono go, i zostaje teraz pod sądem. Wyznania *Labedoyera* naraziły wiele osób, które się blizko Króla znaydują.

A u s t r y a.

W gazecie wiedeńskiey, *Oesterreichischer Beobachter*, czytamy z *Wiednia* pod d. 22 sierpnia: „Wczora przez gońca od dowódzcy woysk Cesarsko Królewskich w królestwie *neapolitańskiém*, Barona *Mohr*, otrzymaliśmy wiadomość, że się twierdza *Gaeta*, d. 8 t. m., obudwóm dowódzcóm, z lądu i morza ją opasuiącym, C. K. Jenerał majorowi v. *Lauer*, i Kommodorowi floty Brytanii W., *Sir W. Th. Jahie*, poddała; tudzież, że dnia następującego woyska sprzymierzoné twierdzę tę w posiadanié zajęły. W ogólności warunki kapitulacyi są też samé, z jakich składa się kapitulacya w *Casa-Lanza* zawarta, z niektóremi odmianami, do których miéyscowe okoliczności twierdzy téy powodem były; głównieyszé z nich są następujące: „Zołnierzé i oficerowie załogi twierdzy *Gaety*, którzy nie są rodowitymi *Neapolitańczykami*, ze wszystkiémi do nich należącémi rzeczami w *Castellano* na okręta siędą i kosztem Króla *Ferdynanda* IV do *Liworny* popłyną, gdzie takiego oczekiwać będą przeznaczenia, jakie Panowie ich krajow za przyzwoité osądzą. Co się zaś tyczé części załogi, z *neapolitańskich* poddanych złożonéy, postanawia się, iż oná morzém do *Volturno* zaprowadzona bydź ma; tam oficerom i żołnierzóm podané będą środki dostania się do *Kapuy*, gdzie dalsze względem siebie przeznaczenié znaydą. Wszystko jednakże przed wyyściem, przez wyznaczonych ze strony *Austryackiey* i *Angielskiey* kommisarzy, ściśle przeyrzaném będzie, dla przeświadczenia: czy się tam co nie ukrywa ze skarbow familii byłego Króla *Murata*.—„ Dla dowódzcy twierdzy *Gaety*, Marszałka polnego, Barona *Begant*, Król *Ferdynand* dał przebaczenie, ale do służby go swojey nie przyjął. Ma bydź on także obowiązany królestwo neapolitańskie opuścić.

Podług gazety berlińskiey: Pani *Murat* przybywszy do zamku *Haimburg*, posłała koniuszego do Arcy Xiężny *Maryi Ludwiki*, w *Baden* bawiącéy, z uwiadomieniem o swojem przybyciu: ta zaś, jak mówią, natychmiast przez Prefekta pałacowego *Beausset* pozdrowienie swoje przesłała. — Mówią, iż ze 20tu milionow złotych, które dwór neapolitański, za koszta wojenne, dworowi austryackiemu ma zapłacić, 6 milionow już wypłacono — Otwarcie seymu związku niemieckiego we *Frankforcie* do 1 listopada r. t. odłożoné zostało. Rozumieją, że dawnieyszy minister stanu Xięcia Prymasa, Baron *Albini*, przeznaczony jest na prezydenta seymu, w charakterze posła austryackiego.

Korrespondent hamburski donosi z *Wiednia* pod 16 sierpnia: „Kommisarzem do strzeżenia *Bonapartego* na wyspie ś. *Heleny*, ze strony *Austryi*, wyznaczony má bydź Baron *Stürmer*, syn internuncyusza w *Konstantynopolu*. — Cesarzowa

Jeymość Austryacka, d. 19 t. m., wyjechała do *Battyańskich* dóbr w *Węgrzech*; powszechne jest rozumienie, iż za powrótem ztamtąd wyiedzie w podróż do *Włoch*. — Czterech dawnieyszych jenerałow neapolitańskich i 28 oficerow sztabowych do *Ołomuńca*, jako jeńcy są zaprowadzeni.

TURCYA.

Gazeta hamburska donosi ze *Stambułu*, d. 10 lipca: „ Porta nieprzestaje z naywiększą usilnością działać przeciw tym, którzy w powierzonych im prowincyach, dopuszczają się zdzierstwa i okrucieństwa. Kapitan Basza, schwytał kilkanaście statków rozboyników morskich, których ścięto, a żony ich i dzieci poszły w niewolę. — D. 6go utracił Sułtan znowu jednego z synów swoich. — Okręt z Egiptu przywiozł tu zarazę morową.

Opisanie wyspy s. Heleny.

Wyspa *s. Heleny* leży w tey części morza atlantyckiego, która znajoma jest pod imieniem, Oceanu Etyopskiego, oddalona około 330 mil na południe od linii równonocney i tyleż prawie od brzegu zachodniego *Afryki*. Widząc ją zdaleka, postać jey pierwsza wydaje się mieć kształt góry błękitney, oberwaney i osypaney u spodu, lecz ku środkowi wznoszącey się bardzo wysoko. W miarę większego zbliżenia się do tey ziemi, wydaje się bydź więcey nierówną i więcey oberwaną. Nic sobie nie można wyobrazić smutnieyszego i bardziey spustoszonego Są to pobrzeża czarne, poobrywane, zniszczone; bez drzew, bez krzaków, bez żadnego śladu zieloności. Dziki ten i niegościnny widok daje uczuć przykrym sposobem samotność mieysca oddzielonego od reszty świata i niejako wystawionego na igrzysko Oceanu bałwanów. Obwód całey wyspy niedochodzi mil dziesięciu. W naywiększey długości ma półczwarty mili, a w takieyże szerokości dwie lub półtrzeci. Wzgórki nadmorskie wysokie są na ośmset, tysiąc dwieście, lub tysiąc czterysta stop; dalsze zaś od brzegów wznoszą się daleko wyżey. Okoliczność osobliwsza, i która zdaje się szczególną jest tey wyspie, że zieloność i żyzność panują na naywyższych wierzchołkach, a w miarę zniżania się ku morzu wzgórki i doliny zawsze się okazują płonnieysze i bardziey puste.

Pozor ten nieurodzayności i puścizny, w pośród obszernych Oceanu samotności, zdaje się bydź dla tego, ażeby oddalał wszelkie zamysły osad. A wszelako posiadanie tey ziemi było dla narodów Europeyskich przedmiotem kłótni i zawiści, z przyczyny obfitych zdrojów wody, jakie się na niey znayduią. Jest to wygodny odpoczynek, gdzie całe floty pokrzepić się mogą; a w czasie woyny, można ją obrócić na stanowisko wojenne bardzo mocne i wielkiey wagi.

Wyspa *s. Heleny* odkrytą została przez *Portugalczyków* w 1508, 21 maja, w dzień uroczystości świętey, którey imie nosi. Anglicy osiedli na niey w 1660. W 1673 opanowali ją Holendrzy znienacka; lecz w roku następnym odzyskana, ciągle od tego czasu zostaje w dzierżeniu kompanij angielskiey wschodnioindyyskiey. Kiedy tę odosobnioną ziemię odkryto, nie znaleziono na niey żadnego mieszkańca, żadnego zwierza czworonożnego, żadnego prawie ptaka. Żółw morski, nawiedzający teraz nie tak często jak dawniey ciasne przesmyki tego pobrzeża, jedynem jest podobno żyjącem zwierzęciem, które doznało niespokoyności w dzierżeniu tego dawnego schronienia. Widok tey wyspy przywodzi na myśl wzburzenia, jakim uległa niegdyś kula nasza. Cały skład gruntu pokazuje, że jest produktem ogniów podziemnych. Widok ten szczególnieyszą wystawia sprzeczność z łagodnością i pięknością klimatu Powietrze tam jest czyste, niebo spokoyne i wypogodzone. Nagie i płonne skały nabrzeżne zakrywają rozkoszne ustronia, odziane naypięknieyszą zielenina, i które tym więcey mają wdzięku, że są więcey zbliżone do tych smutnych pustyń. Ponieważ powierzchnia tey Wyspy po większey części składa się z głazu, na którym drzewo nie rośnie, i wystawiona dwa razy do roku na prostopadłe promienie słońca, długim podlega suszom, spodziewano się przeto doświadczać tam wielkich upałów. Wszelakoż nigdy one nie są zbyteczne: i tak szczęśliwe jest położenie tey wyspy, że nie doznaje tych gwałtownych miotań, jakie trapią i przerażają inne wyspy, leżące między zwrótnikami. Autor niniejszego opisania był na wyspie *s. Heleny* w miesiącach lipcu i sierpniu, i przez ciąg jego bawienia na dolinie Jakóbowey (James Valley) termometr nie spadł niżey nad 68 stopni (16 Réaumura), a niepodniosł się nad 72 (18 r.). Była to pora roku chłodna, przez którey przeciąg temperatura mieysc wyniosłych była o 15 stopni niższa. Porównywając wypadki tych postrzeżeń z informacyami udzielonemi przez niektórych mieszkańców, co się podobnemi badaniami zaymowali, sądzi za rzecz do prawdy podobną, że naywiększa różnica wysokości termometrycznych, przez ciąg całego roku, w różnych wyniosłościach zawiera się między 52 i 84 stopniami. Wiatr powszechny południowo-wschodni sprawuje na wzgórkach i dolinach tey wyspy tak łagodną temperaturę, która się przykłada razem do zdrowia mieszkańców i do żyżności ziemi. Wiatry te odświeżające wieją tam bez przestanku, wyjąwszy, kiedy słońce jest w nadgłówniku. Nigdy tam niedoświadczają nawałnic: i możnaby tam wiele lat przeżyć, niepostrzegłszy grzmotu lub błyskawicy. Główną niewygodą, przywiązaną do tego klimatu, jest niedostatek deszczu, który tam bywa zawsze bardzo rzadko. Trafiło się, iż nie było go raz ciągiem przez trzy lata. Naówczas wszelkie bydło wyginęło: rośliny zniszczały, drzewa nawet nie mogły wytrzymać, (*z gaz. literac. wileń.* r. 1806.)

WIADOMOSCI ROZMAITE

(*z Gazety Korresp. Warszaw.*)

Głoszą, iż Nayjaśnieyszy Cesarz wszech Rossyy w przeciągu 6ściu tygodni, powróci przez *Berlin* do państw swoich.

Gdy Monarchowie oddalą się z *Paryża*, kongres ma bydź przeniesionym do *Frankfortu* nad *Menem*. — W Hiszpanii ma bydź 51,000 osób uwięzionych, z powodu zdań politycznych. — Biskup *Gandawy*, wydał protestacyą przeciw nowey konstytucyi Niderlandzkiey, z powodu, iż ta zapewnia tolerancyą wszystkim wyznaniom; protestacya ta wzniecila powszechne nieukontentowanie.

Przez *Presburg* przeprowadzono do *Ołomuńca*, będących w niewoli neapolitańskich czterech Jenerałow, ośmiu Pułkownikow, czterech Majorow i czternastu Podpułkownikow. — Municypalność miasta *Mühlhausen*, przy zaświadczeniu Dowódzcy Austryackiego, zaprzeczyła wiadomości rozgłoszoney przez gazety, jakoby miasto to na łup wydane zostało, a to z powodu morderskiego zabóystwa 50 żołnierzy Austryackich.

DODATEK

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

FRANCYA.

Mówią, że sprzymierzeni nie są kontenci z nowéy organizacyi woyska francuzkiego, chociaż nie można zaprzeczyć, że dawnieysze woysko *Loary*, które na nowe woysko się zamienia, dobrą i ścisłą karność zachowuje.

Prefekt departamentu *Sekwany* wydał surowy zakaz przeciwko mieszkańcow *Paryża* i okolic pobliższych, którzy się odważają kupować od obcych żołnierzy żywność, furaż, drwa, wino, gorzałkę, &c. Baron *Müffling* Gubernator *Paryża*, wydał także surowy zakaz do żołnierzy, przeciwko przedaży pomienionych przedmiotów; gdyż inaczey przyszłoby do tego, że sprzedaną żywność i furaż uzupełnialiby przez samowolne rekwizycye, z czegoby nieporządek a nawet i rabunek mógł powstać.

5,000 Hannowerczyków obozowało w lesie *Boulogne*, między *Porte Maillot* i *Ranelagh*; na rozciągłości 500-600 krokow pozakładali w kilku ulicach drewniane baraki i przyozdobili je zielonemi gałęziami i t. p. Wszystko to miało postać piękney wioski. W nocy z d. 16, podczas mocnego wiatru, rozłożono ogień w blizkiém mieyscu; zapalił się jeden domek; wiatr rozżarzył płomie. Baraki i część lasu zgorzały. 2 żołnierzy i 1 dziecko utraciło życie, wiele też koni i znacznieysza część bagażów zpłonęła ogniem. — Rozeszła się pogłoska, że Jenerała *Vandamme* aresztowano, na moście pod *Charanton*. Małżonka jego odwołała to przez gazety, i zapewnia, że mąż jey, posłuszny rozkazowi Królewskiemu, znayduje się w majętności wieyskiey, pod *Limoges*, która mu na pobyt przeznaczoną została. — Jenerał *Debelle* sam się dobrowolnie stawił; również i Jenerał *Drouot*. O uwiezieniu *Neya* dodają; że się on znaydował od 31 lipca w zamku *Bessonies*, między *Figeac* i *St. Cerè*, pod cudzem imieniem u krewney żony swojey; z zachowaniem potrzebney ostróżności wzięto go w nocy d. 3 sierpnia i zawieziono do *Aurillac*. Aż pod miasto jechał on konno, tu zaś siadł do pojazdu Prefekta: gdyż wstydził się odprawiać wjazd swóy w oblicza wszystkich mieszkańców. — Ile dobra jest karność w woysku *Loary*, tyleż złą była przed niedawnym jescze czasem między woyskiem francuzkiem w *Paryżu*. Kiedy się Oficerowie, tchnący stronnictwem *Bonapartego*, spotykali, witali się temi słowy: „Dzień dobry, buntowniku!„ Jeźli ich pytano do którego korpusu należą, odpowiadali często: „Do naylepszego, do korpusu zdrayców (z korpusu *Neya*).„

ANGLIA.

Gazeta *Korrespondenta hamburskiego* zawiera z *Londynu*, pod 18 sierpnia: „Nowa organizacya woysk we Francyi, piszą gazety tuteysze, daleko większe skutki pociągnąć może, aniżeli się spodziewaią. Wszystko, co dotąd we *Francyi* zaszło, zasadza się tylko na umowach woyskowych. Day Boże, żeby pokoy tak się ułożył, iżby *Europa* nie miała więcey potrzeby, stać pod bronią, i żeby nakoniec zmnieyszony był ciężar, który dotąd narody, dla woyny dzwigać musiały. W teraznieyszém ministeryum francuzkiem także panuie nie porozumienie, iż o długiem utrzymaniu się jego wątpią. Osoby nawet familij królewsko-francuzkiey bardzo się różnią w widokach swoich. Xiążę *Talleyrand* radził wprzódy, iżby Król zabawił jescze niejaki czas w *Mons* i żeby się nadewszystko do *Paryża* nie spieszył; atoli przedstawienia jednego z Xiążąt francuzkich otrzymały przewagę. Gdy pruscy Ministrowie i przednieysi urzędnicy temi czasy u Króla audyencyą mieli, Król, podług gazet naszych, naymocniey był wzruszony.

Okręt *Johanna Karolina*, z ładunkiem żyta z *Lubeki* do *Oporto* przeznaczony, rozbił się wczora pod *Godwinsands*; osada jednak i część ładunku uratowane zostały. — *Calais* osadzone już jest woyskami angielskiemi —„ Dowódzca *Cherbourga*, który z początku woysk sprzymierzonych wpuścić tam niechciał, wkrótce się nakłonić musiał. —„ Marszałek polny *Beresford* udaie się z *Lizbony* do *Brezylii*, dla osobistego rozmówienia się z Xięciem Rejentem, względem różnych okoliczności, tyczących się *Portugalii*, i względem oporu, jakiego od Rządu portugalskiego w niektórych przedstawieniach swoich doznawał, oraz dla otrzymania potrzebnych pełnomocnictw. — Parlament odroczony został do 24 listopada. — *Algerczykowie* musieli zapłacić *Amerykanom* 10,000 talarow, za to, że pierwsi woynę rozpoczęli. —„ Admirał *Durham* ogłosił *Gwadalupę* w stanie oblężenia: gdyż Hrabia *Linois* zawiesił tam tróykolorową banderę. —„ Dzisieysza lista w *Lloyds* zawiera, co następuie; „ Listy z *Kartageny*, pod 18 lipca, które do *Gibraltaru* przyszły, donoszą, że tegoż dnia przybiegł tam goniec z wiadomością, że Rząd *Algierski* wydał woynę *Hiszpanii*, i że kapry algierscy wiele już zaborow uczynili. Hiszpani opanowali potem fregatę algierską i bryg, które w *Kartagenie* stały. Statki te zabrane i zaprowadzone tam były przez eskadrę amerykańską; a po zawartym pokoju z *Ameryką* znowu do *Algieru* wypłynąć chciały. — Między *Angliią* i *Francyą* ma nastąpić traktat handlowy. Mówią, że bawełniane rękodzieła angielskie do *Francyi*, a jedwabne francuzkie do *Anglii*, z obu stron za mierną opłatą, wprowadzać się będą mogły. —„ Podpółkownik *Skelton* jest teraz Gubernatorem na wyspie ś. *Heleny*, dokąd w tych dniach wyjedzie Jenerał major *Lowe*, jako Gubernator jeneralny. *Münden* jest główną twierdzą na tey wyspie; imie to ma swóy początek od Kommodora *Münden*, który niegdyś wyspę tę od *Holendrow* odebrał.„

PANSTWO KOŚCIELNE.

Podług doniesień z *Rzymu*, *Ludwik Bonaparte*, od przybycia swego do pomienionego miasta, w miesiącu wrześniu roku przeszłego, ciągle tam przebywa.

AKTA KONGRESSU WIEDENSKIEGO.

(z Gazety petersburskiey, le Conservateur Impartial — Ciąg dalszy.)

Oznaczenié krajów, których posiadanie odzyskują Prussy.

23 Ponieważ N. Król Jmć Pruski, przez wypadki ostatniey woyny, powrócił do posiadania wielu kraiow i ziem, które pokoiem tylżańskim odstąpioné były, uznano więc i oświadczono przez ten artykuł, iż N. Król Jmć Pruski, jego potomkowie i następcy posiadać maią nadal, jak przedtém, w zupełney własności i udzielności, krajé poniżey wypisané, a mianowicie:

Część dawnieyszych prowincyy swoich w *Polsce*, w artykule 2 oznaczonych;

Miasto *Gdańsk* i jego terrytoryum, tak, jak było oznaczoné przez traktat tylżański;

Okrąg *Kotbus*;

Starą Marchiją;

Część okręgu magdeburskiego, na lewym brzegu *Elby*, z okręgiém *Saali*;

Xięztwo *Halberstadtskié*, z dobrami, *Derenburg* i *Hassenrode*;

Miasto i terrytoryum *Quedlinburgskie*, z zachowaniém praw J. K. W. Xiężny *Zofii Albertyny Szwedzkiey*, Xieni opactwa *Quedlinburgskiego*, stosownie do urządzeń, w roku 1803 postanowionych;

Pruską część hrabstwa *Mannsfeld*;

Pruską część hrabstwa *Hohenstein*;

Eichsfeld;

Miasto *Nordhausen* ze swojém terrytoryum;

Miasto *Mühlhausen* ze swojém terrytoryum;

Pruską część powiatu *Treffurth* i *Dorla*;

Miasto i terrytoryum *Erfurt*;

Pruską część hrabstwa *Gleichen*,

Niższé dobra Kranichfeld;

Państwo *Blanckenhayn*;

Xięztwo *Paderborn* z pruską częścią woytostw *Schwallenbergskiego*, *Oldenburgskiego*, i *Stoppelbergskiego*, tudzież jurysdyki (Gerichte) *Hagendorn* i *Odenhausen*, w obrębie terrytoryum *Lippe* położone;

Hrabstwo *Marek* z należącą do niego częścią *Lippstad*;

Hrabstwo *Verden*:

Hrabstwo *Essen*;

Część Xięztwa *Kliwii* na prawym brzegu *Renu*, z miastem i twierdzą *Wesel*; część tego Xięztwa, nalewym brzegu położoná, zajętá jest w liczbie prowincyy, w artykule 25 wymienionych;

Sekularyzowaną kapitułę *Elten*;

Xięztwo *Münster*, tojest: pruska część dawnieyszego biskupstwa *Münsterskiego*;

Sekularyzowané probostwo *Cappenbergskie*;

Hrabstwo *Tecklenburgskie*;

Hrabstwo *Lingen*, z wyjątkiem części, przez artykuł 27 dla królestwa *Hanowerskiego* odstąpioney;

Xięztwo *Minden*;

Hrabstwo *Rawenberg*;

Sekularyzowaną kapitułę *Herdford*;

Xięstwo *Neuschatelskie* z hrabstwém *Valengin*, tak, jak granice ich sprostowané zostały traktatem paryzkim i 76tym artykułem ninieyszego traktatu ogólnego;

Toż sámo rozrządzenié rozciąga się do praw udzielności i lennictwa nad hrabstwem *Wernigerode*, do prawa wysokiey protekcyi nad hrabstwém *Hohenlimburgskiem*, i do wszystkich innych praw lub pretensyy wszelkich, które N. Król Jmć Pruski posiadał i miał przed pokojem tylżańskim, a których Król Jmć nie ustąpił i nie zrzekł się przez inné traktaty, akta lub konwencyé;

Posiadłości pruskié na téy stronie Renu.

24 N. Król Jmć Pruski przyłączy do monarchii swojéy w *Niemczech*, na tey stronie *Renu*, dla posiadania przez siebie i swoich następcow, w zupełney własnosci i udzielności, kraje następującé, a mianowicie:

Prowincyé saskié, wymienione w artykule 15, z wyłączeniem mieysc i terrytoryów, które z nich są ustąpioné na mocy artykułu 39, dla Jego Królewicowskiey Mości Wielkiego Xiążęcia *Sosko-Wegmarskiego*;

Terrytorya ustąpione dla *Prus* przez N. Króla Jmci *Brytanii W.* i *Hannoweru*, w artykule 29;

Część departamentu *Fuldeyskiego* i terrytoryow w nim zajętych, wymienionych w artykule 40;

Miasto *Wetzlar* i jego terrytoryum, podług artykułu 42;

Wielkie Xięztwo *Bergskie* z dobrami *Hardenberg Brolk*, *Styrum*, *Schoeller* i *Odenthal*, które należały już do pomienionégo Xięztwa za panowania Palatynow

Powiaty byłego arcybiskupstwa *kolońskiego*, które ostatecznie należały do W. Xięztwa *Bergskiego*;

Xięztwo *Westfalskie* tak, jak było posiadane przez W. Xiążęcia *Heskiego*;

Hrabstwo *Dortmund*;

Xięztwo *Korbey*;

Powiaty pomnieysze wyliczone w artykule 43;

Gdy dawnieysze posiadłości domu *Nassau-Dietz* zostały dla *Pruss* ustąpione przez N. Króla Jmci *Niderlandow*, a część tych posiadłości zamienioną została na powiaty, należą é do Xiążąt (*Duc* i *Prince*) *Nassau*; Król więc Jmść Pruski posiadać będzie w zupełney udzielności i własnosci, i przyłączy do swoiey monarchii:

1. Xięztwo *Siegen* z woytostwami *Burbach* i *Neukirchen*, z wyłączeniem części, 12,000 mieszkańców mającey, która należeć będzie do Xiążąt (*Duc* i *Prince*) *Nassau*,

2. Woytowstwa *Hohen-Solms*, *Greifurstein*, *Braunfels*, *Frensberg*, *Friedewalde*, *Schleistein*, *Schoenberg*, *Altenkirchen*, *Altenwied*, *Dierdorf*, *Neuerburg*, *Lintz*, *Hammerstein z Engers*, *i Hoddersdorf*, miasto i terrytoryum (obręb, *Gemarkung*), *Neuwied*, parafija *Hamm*, należąca do woytostwa *Hachenberg*, Parafija *Horhausen*, będącá częścią woytostwa *Hersbach*, oraz, części woytostw *Vallendor* i *Ehrenbreitstein*, na prawym brzegu *Renu*, oznaczone w konwencyi, zawartey między N. Królem Jmcą *Pruskim* a Xiążętami (*Duc* i *Prince*) *Nassau*, do ninieyszego traktatu załączoney.

Posiadłości pruskié na lewym brzegu Renu.

25. N. Król Jmć Pruski posiadać będzie, także w zupełney własności i udzielności, krajo położoné na lewym brzegu *Renu*, a objęté w granicach poniżey opisanych.

Granica ta zacznie się nad *Renem* w *Bingen*, ztamtąd w górę póydzie biegiem rzeki *Nohe*, aż do jey połączenia się z rzeką *Glan*, potém tąż rzeką *Glan* aż do wsi *Medart* powyżey *Lauterecken*; miasta *Kreutznach* i *Meisenheim* ze swojemi terrytoryami zupełnie należeć będą do *Pruss*; ale *Lauterecken* ze swojém terrytoryum za granicą pruską zostaną. Od *Glan*, granica ta póydzie przez *Medart*, *Merzweiler*. *Langweiler*, *Nieder* i *Ober-Feckenbach*, *Ellenbach*, *Creunchenborn*. *Ausweiler*, *Gronweiler*, *Niederbrambach*, *Burbach*, *Boeschweiler*, *Heubweiler*, *Hambach* i *Kintzenberg*, aż do granic kantonu *Hermorskeil*; powyżey wyliczoné mieysca objęté będą w granicach pruskich, i ze swojemi terrytoryami należeć będą do *Pruss*.

Z *Rintzensbergu* do *Sarry* linija przedzielná póydzie granicami kantonowémi, tak, że kantony *Hermorskeil*, i *Conz*, ostatni jednak z wyjątkiem miéysc na lewym brzegu *Sarry* w zupełności dla *Pruss* zostaną, kantony zaś *Wadern*, *Merzig*, i *Sarreburg*, będą za granicami pruskiemi

Od punktu, w którym granica kantonu *Contz*, przechodzi *Sarrę*, linija póydzie wdół korytem *Sarry*, do jéy wpadnienia do *Mozelli*, potem biegiem *Mozelli* aż do jey spłynienia się z *Surą*, tą rzeką aż do uyscia *Our*, a *Ourą* aż do granic dawniéyszego departamentu *Ourthe*. Miéysca, któremi rzeki té przechodzą zgoła dzieloné nie będą, ale ze swojemi terrytoryami należeć mają do mocarstwa, na którego ziemi większa ich część położoną będzie. Rzéki samé, tam, gdzie stanowią granice, spólnie do obu graniczących mocárstw należeć będą.

W dawniéyszym departamencie *Ourthe*, pięć kantonow *Saint-Vith*, *Malmedy*, *Cromenbourg*, *Schleiden*, i *Eupen*, z punktem kantonu *Aubel*, położonym na południe *Akwisgranu* (*Aix-la-Chapelle*) do *Pruss* należeć będą, a granica pôydzie granicą tych kantonow, tak, że linija ciągniona z południa na północ, przeydzie rzeczony punkt kantonu *Auber*, i przedłuży się aż do punktu zetknięcia trzech dawnieyszych departamentów *Ourthy*, *Dolney-Mozy* i *Róer*; wychodząc z tego punktu, granica pôydzie liniją, dzielącą dwa te ostatnie departamenta, aż do punktu, w którym dotknie rzeki *Worms* (maiącéy uyście w departamencie *Róer*), i pôydzie tą rzeką aż do punktu, w którym nanowo dotknie granicy tych dwóch departamentów, granicą tą pôydzie aż na południe *Hillensberga*, ztamtąd zwróci się na północ, i *Hillensberg* dla *Pruss* zostawiwszy, potêm na dwie prawie równe części kanton *Sittard* przerzną wszy, tak, że *Sittard* i *Susteren* na lewie zostaną, przyydzie do dawnieyszego terrytoryum hollenderskiego; potêm, idąc dawnieyszą granicą tegoż terrytoryum aż do punktu, w ktorym ono dotykało dawnieyszego Xięztwa austryackiego *Geldryi*, od strony *Rucemonde*, i biorąc kierunek ku punktowi terrytoryum hollenderskiego naydaley ku wschodowi położonemu, na północ *Swalmen*, pôydzie daley obeymując toż terrytoryum.

Nakoniec, wyszedłszy z punktu naybardziey ku wschodowi położonemu, pôydzie aż do złączenia się z drugą częścią terrytoryum hollenderskiego, gdzie się *Vanloo* znayduie; obeymie to miasto i jego terrytoryum. Ztamtąd aż do dawney granicy hollenderskiey pod *Mook*, poniżey *Germen* położonego, pôydzie biegiem *Mozy* w takiey odległości od prawego brzegu, że wszystkie mieysca, które nie są oddalone od tey rzeki więcey nad tysiąc prętow niemieckich, z ich terrytoryami należeć będą do królestwa *Niderlandow*, tak zawsze uważaiąc, co do wzajemności tey zasady, iż żaden punkt rzeki *Mozy* nie czyni części terrytoryum pruskiego, któryby nie był zbliżony do niéy na ośmset prętow niemieckich.

Od punktu, w którym linija teraz opisana, dotyka granic dawnego terrytoryum hollenderskiego, aż do *Renu*, granica ta zostanie tak istotnie, jak była w roku 1795, między *Kliwiią* i *Prowincyami Zjednoczonémi*. Będzie ona wyexaminowana przez kommissyą, niezwłócznie mianować się mającą, przez oba rządy, dla dokładnego oznaczenia granic, tak królestwa *Niderlandow*, jako i W. Xięstwa *Luxemburskiego*, w artykule 66 i 68 opisanych; taż kommissya urządzi, za pomocą dobrze świadomych, to wszystko, cokolwiek się tycze do budow hydrotechnicznych i innych tym podobnych rzeczy, w sposób ze słusznością nayzgodniéyszy, i naydogodnieyszy interessom obustronnym państw pruskich i niderlandzkich. Toż postanowienie rozciąga się do oznaczenia granic w powiatach *Kyfwaerd*, *Lobith* i całém terrytoryum aż do *Kekerdorn*.

Mieysca *Huissen*, *Malbourg*, *Limers* z miastem *Sevenaer* i dobrami *Weel*, czynić będą części królestwa *Niderlandow*, a N. Król Jmć *Pruski* zrzeka się ich na wieczne czasy za siebie samego i wszystkich swoich potomków i następców.

N. Król Jmć *Pruski*, przyłączaiąc do Państw swoich prowincyé i powiaty w art. niniéyszym i poprzedzaiącym oznaczoné, nabywá wszystkich praw, a razem przyymuie na siebie wszystkie obowiązki i wszystkie zapewnione warunki, tyczące się tych krajow od *Francyi* oderwanych, stosownie do traktatu paryzkiego dnia 30 maja 1814.

Prowincye pruskie na obu brzegach *Renu* aż powyżey miasta *Kolonii*, które także w obrębie tym zajęte będzie, będą miały imié *Wielkiego Xięstwa dolnego Renu*, a N. Król Jmć tytułu tego używać będzie. (*Ciąg dalszy w następuiących numerach.*)

OGŁOSZENIA

2. Sąd Podkomorsko-Exdywizorski w Dobrach Kurklach w Pcie Wiłkom. Dziedzictwa Graffow Platerow w rozbiorze dzieła działu między Rodzeństwem po zeszłych Adamie i Maryannie z Zabiełłow Marszał. Oniksztyn. Rodzicach i Ferdynandzie Bracie Plateracli, i na domiar satysfakcyi Kredytorow przez Exdywizyą w bliskim ukończeniu zostaiąc, że na dniu 1 następnego miesiąca septembra wyrok swóy promulgować będzie, o tem należących do sprawy przez trzykrotną w gazecie awizacyą uwiadamia. roku 1815 mca augusta 20 dnia. Michał Wawrzecki b. Podkomorzy Ptu Brasł. Prezydent Sądow Dzielczo Exdywizorskich. Jakób Towiański b. Pisarz Ziemski Ptu Wileń. Ignacy Brzozowski b. Sędzia Grodz. Brasławski. Józef Niekraszewicz Regent.

---

1 Niżey podpisany Kollegski Assesor Karol Ceys pełnomocny Rządca Starostw Olkienickiego i Sumiliszskiego podaię do publiczney wiadomości, że WJP. Alexander Rudnicki porucznik woysk Austryackich, w przeciągu trzyletniego terminu, znaydywał się w pomienionych Starostwach Olkienickim i Sumiliszskim za Kommisarza. — Gdy zaś teraz: 1815 roku w apryiu mcu został od takowego uwolnionym, a przeto i wydana pierwiey odemnie wspomnionemu W. Rudnickiemu we wszystkich moich interesach plenipotencya, walor swóy traci, i odtąd nadal za nie uważaną będzie. Karol Ceys.

---

1 Dekretem Remmissyinym Sądu Ziem: Pttu Szawel: dnia 23 lutego 1806 Ru z uznaniem taxy i Exdywizyi maiątku zeszłego Jana, Maryi Allipiego kupca zakroczonym. Sąd Taxatorsko-Exdywizorski do usatysfakcyonowania Kredytorow destyonowany — dnia 25 Junij teraz: Ru w domie Debitora w Mieście Szawlach położonym zebrany, pierwiastkowe swe działanie dopełniwszy ostateczny rozbior sprawy na dzień 4ty 8bra teraz: Roku zapowiedział — Na iaki czas, aby wszyscy Pretensorowie z dowodami mogącemi utwierdzić ich stosunki sami lub przez Plenipotentow stawali przez niniejszą awizacyą wzywa — Oraz ostrzega, iż ten Sąd będąc jedyną w wyrażonym interessie Juryzdykcyą niestawaiących Kredytorow wszelkie pretensye w ammissyą zapisze. Franciszek Piotrowicz Ziem: Pttu Szawel: oraz Exdyw: Regent.

---

1 w Roku 1815 Mca augusta 26 dnia — Przed opieką nad interessami i potomstwem nieletnim zeszlego JWJP. Józefa Sulistrowskiego Kamerjunkra Dworu JEGO IMPERARORSKIEY MOSCI urzędownie przeznaczoną nie jakaś starozakonna Sorka Leybowiczowa mieszkaiąca w mieście Oszmianie jawiła się z dokumentem na czer: złł: 400 w roku 1814 xbra 1 dnia jakoby przez zeszłego JW. Sulistrowskiego nie jakiemuś JP. Franciszkowi Rutkowskiemu wydnanym, a przez tego poszukuiący Sorce Leybowiczowey transfundowanym, że takowy dokument jest nie realny przez niniéysze do gazet podaiące się pismo ostrzega się publiczność, a to iżby kto nabyciem lub w rachunku jakowym przyięciem tego dokumentu oszukanym nie został. W Sądzie przyzwoitym okażą się dowody — Takowe oświadczenie w protokule działań Opieki zapisane niżey podpisany jako Plenipotent w Gazetach umieszczam. Onufry Kamieński.

Dozwala się drukować: G. E. Groddeck P. O. Członek K. C. W. — w Drukarni XX. Piiarow.